

nié), Albigès *guizié* «gésier, le second ventricule de certains oiseaux» (Gary); Roergue «*gesié, gusié, ghisé*: gésier» i, allà en altres parts, *grezié, bresié* (Vaysier), també era roergàs el poeta Peyrot (S. XVIII), que va usar «*gresié*: estomac», segons el seu glossari; llgd. «*grezié: gésier des oiseaux*» (Sauvages), Tolosa «*grezié: gésier ---*» (Visner), Carci *grisié* ou *gresié* id. (Lescale). Mentre que la forma amb *gui-*, sense *-r-*, reapareix en els Pirineus gascons, no sols en el Comenge sinó a l'Alta Bigorra: V. d'Azun *guizèy* «gésier des poules» (Arrens); i en el Bearn: Vall d'Aspa *guizè* id. (Rohlf, *Le Patois de Lescun*), i cap a la plana bearnesa *guizé* 'pap d'una oca' («jabot d'un *aucats*») a Gomer (prop de Pontacq, *Armanac dera Mount.*, 1926, 22).

La forma llenguadociana amb *gr-* (que també degué de ser dels dialectes occitans nòrdics, judicant per les formes amb transposició de la *r* en llemosí i alvernès *gerzié* o *dzárdzè* a Vinzelles, Perigort i Baix Llemosí), i la seva prolongació catalana en la nostra variant *grier*, es deu explicar per una etimologia popular: la influència de *gresa* 'pedruscall', *greda* 'pedra argilosa', per la confusió del *grier* amb el *pedrer*: com em deien a la Vall de Cardós «en lo *grizé* al matar l'ocell se li troben *arenas*».

Això no es retroba en el Nord de França però reapareix en diversos dialectes italians del centre i del Sud: *gregiliu* a Ancona, *geràssilo* a Sora, *groscole* en alguns punts de Toscana «ventriglio dei polli», «Vogelma-gen» (Merlo, *Il Dialecto di Sora*, 228; Skok, *ARom.* VIII, 1545; Rohlf, l. c. i *ZRPh.* XLVII, 437; *Litbl.* XLIV, 125): en totes les quals hi ha dissim. *R-R > R-L*. I si notem que *-sr-* o *-zl-* dona normalment *zi/zi* en italià (*valigia*, *Parigi*, *cugino*, *sdruscire*, *cucire*, *bruciar* etc.) veiem que tampoc aqueixes formes no s'oposen a GIZERIUM ni proven GIGERIUM. D'altres d'italianes no tenen *gr-*: Basilicata *ciçiera*, Lecce *siçeri*, i a Sicília, eloqüent i inequívoc testimoni de la *-z-*: *giseri*, *ciseri*.

La persistència de *GI-* com a *gui-* sense palatalitzar constitueix un problema més difícil. ¿Potser hauríem de creure que aquesta etimologia popular de *greda* o *gresa* fou ja antiquíssima?: quan encara actuava sobre el mot la influència de la llengua oriental creadora o del grec transmissor, i ficant-s'hi llavors l'etimologia popular en qüestió no hi hagué palatalització romànica *GI > ĞI* enlloc i després la primera *r* en part dels llocs desaparegué per dissimilació. Massa suposar. També podríem pensar si GIZERIUM > **grizeriu* fou un fenomen de repercussió ja consumat en temps romans; car una mena de dissimilació de palatals preventiva havia de fer-ho possible: a la manera de la que constatem en *GUIX*, en *GUIXA*, en el francès *cage*, *quai* etc.

Més aviat, però, pensaríem en una altra etimologia popular, ben natural en un mot que féu sempre (des del temps de Petroni) tan gran paper culinari: la de *guisar*, inevitable quan es preparaven tants *guisats* de *guizier*. El fet és que aquesta velar xocant degué ser molt general, perquè reapareix en els parlars de l'extrem Nord de França: pic. *guisier* (S. XIII) i en les

Hist. de l'Anc. Testament (p. p. Loh, ms. de 1350), en el Flandes francès c. 1510. Es podria doncs creure que totes les formes franceses vagin tenir *gi-* oclusiu originari i que la palatalització del mot en tot el francès sigui la de data secundària, la de *galon > jalon*, GALLINA > *gelime*, *rekignier > rechigner*. Tanmateix també és possible que en aquestes formes de Picardia hi hagi hagut realment contaminació de *gosier* (que allà sí que existeix).

Completem l'àrea del mot del costat d'Espanya. M-Lübke va donar com a cosa assentada (en una simple llista de mots, sense explicacions, en *VRom.* I, p. 1; i *REW*, s. v.) que un basc. *gera* vindria de GIGERIUM. Existeix realment el mot i amb sentit que invita a creure-ho: Azkue el defineix «molleja en que deposita la gallina las piedrecitas que engulle»; té, però, extensió dialectal limitada a Sule, Zaraitze i el Baztan. Però fonèticament la cosa no convenç gens: esperaríem una altra terminació, i conservació, almenys, d'una part de la síl·laba inicial (segurament **igeri* o cosa així). No veig que Mitxelena, ni altres especialistes del basc n'hagin parlat. Com sigui que una *-l-* dels llatinismes bascos dona sempre *-r-* i *GULA* va passar al basc des de temps antiquíssims, on avui *gura* és encara mot general, si bé amb el sentit de 'desig, gana (de menjar o de qualsevol cosa)', més aviat creuria jo que en aquell mot, merament local, tenim una alteració del mot general *gura*, per influència de parònims més importants: *geratu* 'quedar-se' (mot general, veg. Mitxelena, *FonHisiVca.*, 218), *gero* 'aviat', *gerdamu*, *-ama* «hez de la leche».

En canvi crec haver tingut raó en el *DCEC* (II, 616b) en atribuir a GIZERIUM (o l'assimilat GIGERIUM) dos mots regionals castellans d'origen mossàrab, que vindrien d'una forma més antiga **gajerro*, en part alterada en *gajorro* «gañote, garguero» en zones d'Andalusia (AVenceslada) per canvi de sufix, o bé alterada, a Múrcia, en *guajerro* «traquearteria, faringe, parte superior del esófago: principalmente el de los animales» (Ramírez Xarriá, GaSoriano), per influència del sinònim castellà *guargüero/gargüero*.

DERIV.: *Enguierar* 'apeixir' (Girona): «ja has *enguierat* els ànecs?»; «*enguierar* faves als ànecs: ficar-les-hi en el guier i pitjar amb el dit perquè es pastonin bé» (Serra i Moll, *AORBB* v, 229); igual en gascò bigordà: «*enguiserà*: gorgar la volaille» (Paret, *Die Mund. v. Arrens*, p. 40).

¹ D'ell ho degué treure Sanelo (II, 27r2), que bastant sovint el copia, car no tinc altra notícia que s'usi en val. (no CRos, Escrig ni MGadea) i tampoc figura com a val. en *DAG*. ni *AlcM*. Tampoc n'hi ha cap notícia balear (callen *Damen.* i *AlcM*). *Griber* és err. tip. o de còpia en *AlcM*. — ² Ja no és clar si té raó Heraeus en voler esmenar un *gilerius galinarum* (*CGL* VI, 493) en *giierius* (= *gizerius*), i menys clar és encara que hi hagi relació amb «*gequaria*: κοιλ<ία> ἡπατα (*CGL* II, 351.39) (*κοιλία* «jabot des oiseaux»; car, de tota manera, aquest *gequaria* = *jequaria* anirà amb el ll. *jecur* 'fetge' i potser s'ha de relacionar això amb el cast. *GOLLE-*